

בש"פ 5175/16 - העורר: עיסא ג'אבר נגד המשיבה: מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5175/16

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: עיסא ג'אבר

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק מ"ת 38075-07-15 שניתנה ביום 19.6.2016 על ידי כגב' השופט יגאל מרזל

תאריך הישיבה: כ"ח בסיון התשע"ו (4.7.2016)

בשם העורר: עו"ד סנא ח'יר; עו"ד ענן ח'יר

בשם המשיבה: עו"ד סיגל בלום

מתורגמן לשפה הערבית: הגב' שריהאן איברהים

החלטה

עמוד 1

ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, על החלטתו מיום 19.6.2016 של בית המשפט המחוזי בירושלים במ"ת 38075-07-15 (כב' השופט י' מרזל), בגדרה נדחתה בקשת העורר לעיון חוזר בתנאי מעצרו.

רקע

1. ביום 19.7.2015 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו ביצוע עבירה של שוד בחבורה תוך שימוש באלימות; חבלה חמורה בנסיבות מחמירות; והסעת שוהים בלתי חוקיים. לפי המתואר בכתב האישום, במהלך חודש יוני שנת 2015 קשר העורר קשר עם שלושה נוספים (להלן: השלושה), תושבי האזור אשר לא היה ברשותם אישור כניסה לישראל, לביצוע שוד בדירה בירושלים בה התגוררו שתי נשים מבוגרות, אחיות, וזאת לאחר שאחד מהשלושה עבד בדירה האמורה בשיפוץ בעבר. ביום 15.6.2015 אסף העורר את השלושה ברכבו, לאחר שנכנסו לשטח ישראל, ונסע עמם לכיוון הדירה בה תכננו לבצע את השוד. בתחילה, דפק העורר על דלת הדירה וביקש מאחת האחיות ששהתה בדירה באותו זמן מים, במטרה לוודא מי נמצא בדירה. בהמשך, ולאחר שלדירה הגיעה אחות נוספת של האחיות (שאינה מתגוררת בדירה, והיא בשנות השישים לחייה), חזר העורר לרכבו ונשאר בו להמתין ולתצפת בזמן שהשלושה האחרים עלו לדירה לביצוע השוד המתוכנן, במהלכו נקטו האחרונים באלימות ואיומים כלפי שתי הנשים ששהו בדירה באותו זמן, ואף גרמו לשבר בידה של אחת מהן. משחזרו השלושה לרכב עם השלל שנטלו מהדירה, הסיע אותם העורר למחסום קלנדיה, דרכו יצאו השלושה משטח ישראל.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה להארכת מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו. בהחלטה מיום 21.9.2015, קבע בית המשפט המחוזי כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית להוכחת המיוחס לעורר בכתב האישום, כמו גם עילת מעצר. משכך, פנה בית המשפט לבחון קיומה של חלופת מעצר ראויה שיש בה כדי להבטיח את מטרת המעצר. צוין, כי מהתסקיר שהתקבל בעניינו של העורר עולה כי שירות המבחן התרשם שקיימת רמת סיכון בינונית עד גבוהה להישנות התנהגות פוגענית, והובהר כי על אף ההתרשמות החיובית של שירות המבחן מבני משפחתו של העורר, מתעורר ספק בדבר יכולתם של המפקחים המוצעים לפקח עליו בתנאי מעצר בית לאורך זמן. משכך לא המליץ שירות המבחן על שחרורו של העורר לחלופה. נוכח האמור, ובהתחשב בחומרת המעשים המיוחסים לעורר ובעברו הפלילי, קבע בית המשפט כי אין בחלופה המוצעת בעניינו כדי להפיג את הסיכון הנשקף ממנו, והורה על מעצרו עד תום ההליכים. בצד זאת הובהר, כי ככל שהעורר יציג בהמשך חלופה אפקטיבית והדוקה אשר תכלול, בין היתר, מעצר בפיקוח אלקטרוני, יהיה באפשרותו להגיש בקשה לעיון חוזר.

3. בהמשך, הגיש העורר בקשה לעיון חוזר, בגדרה ביקש כי בית המשפט יורה על מעצר בפיקוח אלקטרוני בדירה שנשכרה על-ידי אביו בעין נקובא. עובר לדיון בבקשה הוגש תסקיר משלים בעניינו של העורר, בגדרו המליץ שירות המבחן על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני, וזאת לאחר שהתרשם לחיוב מאפשרותם של המפקחים המוצעים, בשילוב הפיקוח האלקטרוני, להפחית את רמת הסיכון הנשקפת מן העורר. ביום 25.11.2015 נעתר בית המשפט לבקשתו של העורר והורה על העברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני בכפר אבו-גוש בפיקוח שלושת דודיו, תוך קביעת ערבויות לעורר ולמפקחיו.

4. ביום 22.5.2016 הגיש העורר בקשה נוספת לעיון חוזר בתנאי מעצרו, בגדרה ביקש להשתחרר למעצר בית בבית המשפחה בשכונת א-טור בירושלים, ללא איזוק אלקטרוני, כמו גם כי יתאפשר לו לצאת לעבודה בשעות הבוקר בפיקוח. בתסקיר המשלים שהוגש לבית המשפט עובר לדיון בבקשה, דיווח שירות המבחן על התרשמותו כי למעצרו המתמשך של העורר היה אפקט הרתעתי מבחינתו, ועורר בו מוטיבציה לחזור לשגרת חיים פעילה ויציבה. נוכח התקופה הארוכה בה שוהה העורר במעצר בפיקוח אלקטרוני ללא הפרת התנאים המגבילים, ועל רקע ההתרשמות החיובית ממפקחיו, המליץ שירות המבחן על הסרת הפיקוח האלקטרוני ועל שחרורו של העורר למעצר בית לילי בביתו בפיקוח מפקחיו הקיימים והוריו, כמו גם על יציאתו של העורר לעבודה במהלך היום בפיקוחם של אביו ודודו, תוך הותרת יתר התנאים המגבילים על כנם.

החלטת בית משפט קמא

ביום 19.6.2016 דחה בית המשפט המחוזי את בקשת העורר, וקבע כי לא יחול שינוי בתנאי המעצר שנקבעו בעניינו לעת הזו. תחילה הובהר, כי בהתאם לחוות הדעת של יחידת הפיקוח האלקטרוני, לא ניתן לקיים פיקוח אלקטרוני בבית המשפחה שבא-טור, ועל כן אין להעביר לשם את מקום מעצרו בפיקוח אלקטרוני. שנית, נקבע כי אין לאפשר לעורר לצאת מתנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני בו הוא מצוי ולעבור לשהות במעצר בית מלא בשכונת א-טור, וזאת, בין היתר, נוכח חומרת המעשים המיוחסים לו, עברו הפלילי והאמור בתסקירי המעצר המוקדמים שהוגשו בעניינו. צוין, כי אמנם התסקיר המשלים האחרון שהוגש בעניינו של העורר הוא חיובי, אך בהתחשב במכלול הנתונים לא ניתן להיעתר לבקשתו ולשנות מתנאי מעצרו. עוד צוין בית המשפט, כי למארג הנתונים יש להוסיף גם את העובדה שהעורר זומן לשימוע בגין הפרת תנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני, כאשר תוצאות השימוע לא נמסרו לבית המשפט; ושהעורר הפסיק בשלב מסוים להגיש תוכנית פיקוח השבועית בהתאם להחלטה על מעצרו בפיקוח אלקטרוני מיום 25.11.2015. נקבע, כי יש בשני נתונים נוספים אלה כדי להצביע על כך שלא בשלה העת לשנות מהתנאים המגבילים שבהם העורר מצוי. לבסוף צוין, כי מהתסקיר המשלים עולה כי משפחת העורר נתקלת בקשיים לא מעטים באשר להמשך הפיקוח האלקטרוני ביישוב אבו-גוש, שעיקרם בעיונות כלפיה מצד תושבים במקום, אך הובהר כי בני המשפחה הודיעו לשירות המבחן שלמרות הקשיים הם מוכנים להמשיך ולפקח על העורר ככל שיידרש.

כלפי החלטה זו הוגש הערר דנא.

הערר

5. לטענת העורר, שגה בית המשפט עת שלא אימץ את המלצת שירות המבחן בעניינו. נטען כי בחינת אפשרות להקלה בתנאים המגבילים מעת לעת היא מצוות הדין, ומשניתנה המלצה חיובית של שירות המבחן לאחר חלוף זמן, יש לבכרה על פני שיקולים של חומרת העבירה או עמדות מוקדמות של שירות המבחן ביחס לעורר שניתנו בשלבים ראשוניים של ההליך. עוד נטען, בין היתר, כי המלצה חיובית של יחידת הפיקוח האלקטרוני אינה תנאי בלעדיו אין, והיה על בית המשפט להורות על ביטול הפיקוח האלקטרוני תוך הוספת מפקחים, כהמלצת התסקיר המשלים. העורר היפנה למקרה דומה בו בית המשפט היה נכון לוותר על איזוק אלקטרוני, נוכח היעדר אפשרות להתקנתו ביישוב מסוים, תוך הוספת מפקח. עוד מצביע העורר על הצורך לתמוך ולעודד את ההליך השיקומי בו הוא החל, כנלמד מהתסקיר, ולייחס

לנתון זה משקל משמעותי, וזאת גם בשים לב לחלוף הזמן.

בדיון שנערך בפניי הבהירה באת-כוח העורר כי העורר אינו עומד על בקשתו לצאת לעבודה, ומבקש כי הדיון יתמקד בבקשה לשנות את מקום שהייתו, ולשחררו ממעצר בפיקוח אלקטרוני לחלופת המעצר בבית משפחתו. באת-כוח העורר הדגישה את ההכבדה הכלכלית הניכרת על משפחת העורר בגין השהייה באבו-גוש וקשיים נוספים הנובעים ממיקום זה עבור העורר ומשפחתו, לרבות פגיעה בבריאות בתו התינוקת עקב לחות במקום. כן הובעה נכונות להוספת מפקחים וערבויות, לפי הנדרש.

6. באת כוח המשיבה סמכה ידיה על החלטת בית משפט קמא, והדגישה כי חלפו חמישה חודשים בלבד מאז מעצרו של העורר בתנאי פיקוח אלקטרוני ועד הגשת הבקשה לעיון חוזר, וטרם הגיעה העת לבחון שחרור לחלופה המוצעת. עוד הודגש כי נקבע מועד להוכחות בתיק העיקרי לשבוע הבא לאחר מספר בקשות לדחייה מצד העורר, וכי ההליך לא צפוי להימשך זמן רב.

דיון והכרעה

7. לאחר העיון ושמיעת טענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

אמנם, וכך גם פורט בהרחבה בהחלטת בית משפט קמא, בעת הזו, ובעיקר נוכח התסקיר האחרון שהוגש בעניינו של העורר, קיימים טעמים לא מבוטלים להיעתר לבקשת העורר לשהות בחלופת מעצר בבית משפחתו. כאמור, בתסקיר האחרון נמצא העורר כשהוא ער יותר למאפייני התנהגותו, והומלץ על הסרת הפיקוח האלקטרוני ואף על יציאתו לעבודה במשך היום בפיקוחם של אביו ודודו. שירות המבחן ייחס את השינוי שחל בעורר למעצרו המתמשך, אשר, על-פי התסקיר, יצר אפקט הרתעתי ומעורר מוטיבציה לחזור לשגרת חיים פעילה ויציבה. שיקול נוסף שיש להביא בחשבון בעת הדיון בבקשת העורר הוא הקשיים בהם נתקלים העורר ומשפחתו בשל שהייתם בדירה ששכרו באבו-גוש – בהם הנטל הכלכלי, העוינות מצד תושבי המקום כלפיהם, ומחלתה של בתו הפעוטה, שלדברי העורר, נגרמה בשל רטיבות בדירה השכורה.

שיקולים אלה אכן רלוונטיים ובעלי משמעות בעת בחינת בקשתו של העורר, ואיני מקל ראש בהם או במשקלם. עם זאת, אני סבור כי מכלול הנסיבות והנתונים הנוספים בעניינו של העורר מטים את הכף אל עבר דחיית הערר והותרת העורר בתנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני בהם הוא נתון בחודשים האחרונים.

8. ראשית, וכך גם נהג בית משפט קמא, אין להתעלם מההמלצות ומההערכות של שירות המבחן כפי שבאו לידי ביטוי בשני התסקירים הראשונים בעניינו של העורר. תסקירים אלו נערכו בשנה האחרונה, ולטעמי, לא חלף די זמן כדי לקבוע כי הממצאים המופיעים בהם אינם רלוונטיים עוד. למעשה, האמור בתסקיר האחרון והחיובי שנערך בעניינו של העורר אינו מבטא באופן מספק, להערכת, את השינוי שחל בעורר ואת ההסברים לכך. האבחנה הלקונית לפיה תקופת המעצר (מתוכה חודשים ארוכים שהה העורר מחוץ לבית המעצר עם משפחתו בתנאי פיקוח אלקטרוני) היא זו שלבדה

שינתה את מאפייניו של העורר ואת הערכת המסוכנות הנשקפת ממנו באופן כה ניכר, אינה מניחה את הדעת ומותירה ספק ותהיות באשר לאבחנה זו. לא תוארה תכנית טיפולית בה לקח העורר חלק בתקופת מעצרו, או ממצאים אחרים הנוגעים לתהליך השינוי שעבר במהלך החודשים הספורים שחלפו מאז התסקיר הקודם שנערך בעניינו. עוד יוער כי התסקיר האחרון, אשר ממילא אינו מפורט או ארוך במיוחד, עוסק בחלקו העיקרי במפקחים המוצעים ובהתרשמות החיובית מהם. זאת, בדומה להערכות דומות בתסקירים הקודמים שנערכו בעניינו של העורר. בהתחשב במכלול הנתונים, ובהם המיוחס לעורר, עברו וההערכות הכלולות בתסקירים הראשונים, נמצא בעבר כי אין מקום לשחרר את העורר ממעצר, אלא אך לאפשר לו לשהות במהלך מעצרו בפיקוח אלקטרוני. המעבר מ"סטטוס" זה למעמד של משוחרר בתנאים מבטא שינוי עקרוני בהתייחסות לעורר, ומחייב, בין היתר, קיומה של אפשרות לרכוש לעורר אמון במידה רבה יותר. לצערי, איני מתרשם שאלו הם פני הדברים.

9. אשר לקשיים הנובעים משהותו של העורר ומשפחתו בדירה ששכרו באבו-גוש - כאמור, איני מקל ראש בהכבדה הכלכלית המתוארת בטענות העורר או בקושי לחיות בסביבה עוינת ובתנאים שאינם מתאימים לפעוטה, בתו של העורר. עם זאת, שיקולים אלה אינם מצדיקים, כשלעצמם, היענות לבקשת העורר להשתחרר מהפיקוח האלקטרוני בו הוא נתון. בהחלט ייתכן כי לו היה העורר מציע בבקשתו לעבור ולשהות בתנאי פיקוח אלקטרוני במקום מגורים חלופי, עוין פחות, ואולי אף מכביד פחות מבחינה כלכלית, בית המשפט היה נענה לבקשתו. כלומר, אולי ניתן היה לפתור את קשייו המתוארים של העורר - ויודגש כי איני מביע עמדתי בשאלה זו שאף אינה עומדת לפתחי - לו היה מציע מקום חלופי בו ניתן לקיים את תנאי הפיקוח ההדוקים החלים עליו היום. ואולם, בבקשתו ביקש העורר כי ישוחרר לחלופת מעצר עם תנאי פיקוח שספק אם יוכלו להפחית את מסוכנותו כנדרש, ולכך לא ניתן להיעתר אך בשל הקשיים המתוארים. כמו כן, וזאת ציין אף בית משפט קמא, המפקחים ביטאו נכונות להמשיך לפקח על העורר ככל שיידרש, חרף הסביבה העוינת באבו-גוש.

10. לכל האמור יש להוסיף את עברו הפלילי של העורר, את העובדה שמשלב מסוים במעצרו של העורר לא הוגשה תכנית פיקוח שבועית בעניינו כפי שנדרש בהחלטה על מעצרו בפיקוח אלקטרוני, ואת קצב ניהול ההליך העיקרי בעניינו של העורר. בהקשר זה יודגש, כי כפי שמסרו באי-כוח הצדדים, דיון ההוכחות הראשון בעניינו של העורר קבוע כבר לשבוע הבא, וכי לטענת המשיבה דחיית הדיונים עד כה נבעה מבקשות העורר. יש לקוות, אם כן, כי הצדדים יעשו כל שביכולתם להביא את המשפט לסיומו המהיר, ובכך יפחיתו ממידת ההכבדה הכרוכה במעצרו של העורר במקומו הנוכחי.

11. לבסוף, אעיר שוב כי המקרה הנדון אכן דורש איזון עדין בין השיקולים המתחרים. ישנם, כאמור, שיקולים טובים לכאן ולכאן, אשר הובאו בפירוט בהחלטת בית משפט קמא. בנסיבות העניין, מצאתי כי יש מקום לתת משקל גם לעמדת הערכאה קמא, אשר הביאה את מכלול השיקולים הצריכים לעניין. זאת, הגם ששיקול זה אינו נשקל ברגיל, שכן בענייני מעצרים עורכת ערכאת הערעור, כידוע בחינה מחודשת ועצמאית ("דה-נובו"). יפים לענייננו דברי השופט י' זמיר בבש"פ 90/99 מדינת ישראל נ' פלוני, פס' 6 (10.1.1999):

"... כאשר הכף אינה נוטה באופן ברור לצד המעצר או לצד השחרור, יש משקל נוסף לעובדה שמדובר בערר על החלטה של בית המשפט המחוזי. אכן, אין זה ערעור רגיל

על פסק דין, ובית משפט זה, היושב בערר על החלטה של בית המשפט המחוזי בשאלת המעצר של הנאשם, שוקל מחדש ובאופן עצמאי את כל החומר הנוגע לעניין. ואף-על-פי כן, אין זה נכון להתעלם מן ההחלטה אליה הגיע בית המשפט המחוזי, בין כערכאה ראשונה ובין כערכאה שניה. צריך טעם של ממש כדי לבטל את ההחלטה. השוו ב"ש 298/80 מדינת ישראל נ' לוי, פ"ד לה(1) 267, 274; בש"פ 514/87 מדינת ישראל נ' יפרח, פ"ד מא(4) 796, 801; בש"פ 3159/91 מדינת ישראל נ' בן אבו (לא פורסם)".

נוכח האמור, דין הערר להידחות. העורר יותר בתנאי מעצרו בפיקוח אלקטרוני כאמור בהחלטת בית משפט

קמא.

ניתנה היום, א' בתמוז התשע"ו (7.7.2016).

ש ו פ ט